

Malomból — fakombinát

Atalakítják a sándorfalvi malmot. Ahol korábban búzát, rozstot őröltek most majd asztalosok dolgoznak. A Szege-di Járási Szakipari és Ruházati Szövetkezet megvásárolta a malom épületét a Magyar—Lengyel Barátság Tsz-től és *fapari kombinát-nak szeretnék átalakítani.* Persze, ahhoz nagyon sok pénzre lenne szüksége a szövetkezetnek. De úgy mondják mások, egy „kis nagyzolás” megengedhető falu-helyen. Mások se haragudnak meg érte, ha a sándorfalvi asztalosüzemet kombinát-nak nevezik.

Igaz, jócskán ki kellett nyitni a szövetkezetnek a pénztárcát, hogy az elhanyagolt épületből műhelyt építsen. Falakat kellett bontani, alapot törni, udvart betonozni és még toldani is muszáj volt az épülethez.

Kőműves legyen a talpán, ki ilyesmire vállalkozik. Neki is fogtak többen, míg végül is négyen, *Erdei István, Mártha Sándor, Horváth Mátyás és Kakusi János* birkózott meg a hatalmas munkával. Mert újból építeni könnyű és haladós, de rég bontani, felújítani nehéz a mai mesterembereknek. Pé-

dál a gőz gép alapját csak „beosztva” tudták föltörni. Egy ember megfogta a hegyes vésőt, másik kettő megütötte a nagykalapáccsal. Így is 30—40-et oda kellett vágni, mire lepattant egy tenyérnyi beton. És volt belőle bőven. El is nevezték rávallat munkának a beton-törést.

Azt már *Róvó József*, a szövetkezet elnöke mondta, hogy nagy terveik vannak az új épülettel. Elsősorban is az eddigigél lényegesen jobb helyre kerülnek az asztalosok. Jelenleg még szinte áldatlan állapotban dolgoznak a faművesek. Egy öreg épületben kaptak helyet negyedszázada és azóta nem sokat költöttek az „ideiglenes műhelyre”. Másodsorban azért vette meg a malmot a szövetkezet, hogy eleget tudjon tenni a megrendeléseknek. Ugyanis az utóbbi években egyre több olyan üzletet kötöttek, amit már más nem vállalt el. Egyedi bútorokat gyártottak, besegítettek olyan kézi munkával az építőknél, ami a nagyvállalatnak nem fizetődött ki. Például a Szege-di Orvostudományi Egye-

tőközpontnak készítettek tolóablakokat. Ezek olyan portékák, amelynek gyártására nemigen találnak vállalkozót.

Meg is kérdeztük, hogyan éri meg akkor a szövetkezet-nek? A válasz az volt, hogy ilyen kis munka még belefér a sorozatba. Vagyis, amennyivel többbe kerül az egyik, annival olcsóbb a másik. Mivel a többféle munkával foglalkozó szövetkezetben *rugalmasan tudnak alkalmazkodni az igényekhez.* A DELÉP-pel három éve közösködnek a sándorfalviak. Ablakot, ajtót készítenek óvodákhoz, bölcsődékhez.

A malom átalakítása körülbelül három és fél millió forintba kerül. Vesznek gépeket, porszivót szerelnek a terembe, így lényegesen jobbakká lesznek a munkakörülmények. Ha a „kombinát beindul” harminc dolgoz-nak majd benne, és megduplázódik a termelés. Úgy számolnak, pár év alatt megtérül a befektetés és két év múlva már a nyugati országok piacaira is eljut a sándorfalvi asztalosok keze munkája.

M. T.

Érdekek és érdekeltségek

A világ jelenségei sokszor önmaguk-ban is figyelmeztetőek lehetnek, s még inkább akkor, ha jellegzetes tendenciákat lehet fölfedezni e folyama-tokban. Alighanem így van ez a gazda-sági fejlődés esetében is, amelynek sa-játosságai az elmúlt évtizedben alaposan átrendezték a globusz gazdaságföldrajzi térképét. És nem is csupán amiatt, hogy az olaj- és a nyersanyagárak robbanás-szerű emelkedése következtében néhány nagy exportőr roppantul előnyös gazda-sági helyzetbe került. Nem, mert a legfej-lettebb gazdasággal rendelkező országok egymáshoz viszonyított produktumaiban is jókora változások következtek be, s min-den korábbi várakozással szemben nem-hogy csökkent volna, hanem még tovább nőtt a legkevésbé fejlett országok lema-radása a fejlettebb világ mögött.

Az okok természetesen sokrétűek, de alighanem akad egy, amit a legszegényebb országok helyzetét elemezve egyre gyak-rabban hangsúlyoznak szakértők, s amely — különböző előjelekkel ugyan — így, vagy úgy, valamennyi ország gazda-sági fejlődésére jelentős befolyást gyakor-ol. Ez pedig az egyén és a társadalom, az egyén és a csoport, a csoport és a tár-sadalom érdekviszonyait az adott ország-ban meghatározó, részben történetileg ki-alakult rendszer.

Nyilván ismét csak hangsúlyozni kell, hogy egy-egy ország gazdasági fejlődését nagyon sok tényező határozza meg, ame-lyek között csupán egyetlen az érdekvi-szonyok állapota. Ám az is nagyjából ténynek tűnik, hogy az érdekek és érdekeltségek rendszere alapvetően közrejá-t-szik egy-egy ország gazdasági teljesítőké-pességének alakulásában, s ebből a szem-pontból sok olyan tendencia is közös ne-vezőre hozható, amelyek másként akár értetlenül is figyelhetnénk.

Mindenképpen tanulságos, hogy a „har-madik világ”, a gazdaságilag elmaradott országok helyzetét elemző szakemberek mind többször kénytelenek megállapítani, hogy a tőkehiány, a fejlett technológia hiánya sok esetben nem magyarázza ki-eleégítően azt, hogy az adott országokban miért olyan súlyos a gazdasági helyzet, mint amilyen. S egyre többször jutnak ar-ra a megállapításra, hogy az alapvető okok a társadalmi berendezkedésben ke-resendők. Abban, hogy az ország javai-ból egy viszonylag kis réteg szinté min-den kisajátíthat, ami viszont a tömegek gazdasági érdektelenségéhez vezet. Oda, hogy az emberek nagy tömegei egysze-rűen nem is érdekeltek abban, hogy in-tegrálódjanak az ország gazdaságába, s többnyire módjuk sem igen van rá, hiszen a javak legnagyobb hányadát kisajátító kis rétegek általában nem érdekeltek ab-ban, hogy az adott országban kielégítő alapokkal rendelkező, valóban életképes gazdaságot hozzanak létre. A tömegek ér-dekeltségének hiánya pedig többnyire ki-zárja annak a lehetőségét, hogy kialakul-hassanak a piacgazdaság alapjai.

Az antagónisztikus érdekviszonyokról ré-gen bebizonyította az élet, hogy végkép nem alkalmasak a modern társadalmak összetartására, gazdasági fejlődésük moz-gatására. Hiszen például az Egyesült Ál-lamok is, amelyet egy időben a „korlát-lan lehetőségek hazájának” neveztek, töb-bek közt éppen a legcsupaszabb egyéni ér-dekekre épülő gazdasági rendszere miatt, a nagy gazdasági világválságot követően

számos szociális biztosítékot volt kényte-len beépíteni gazdasági-társadalmi szerke-zetébe, valamelyest csökkentve ezáltal az „esélyek egyenlőségét”, annak érdekében, hogy mérsékelhessék egy kissé az egyén társadalmi helyzetéből fakadó óriási kü-lönbségeket. Azaz az egyéni és csoportér-dekek maradéktalan elsőbbségét megki-sérelték jobb egyensúlyba hozni a közös-ségi, a társadalmi érdekekkel. Igaz, ez a folyamat számos kívánivalót hagyott és hagy ma is maga után. S így talán az sem véletlen, hogy az a Nyugat-Európa és Ja-pán, ahol jóval nagyobb hagyományai vol-tak az individualizmussal szemben a kö-zösségi szempontok érvényesítésének, a gazdasági teljesítőképesség minőségi szem-pontjaiban sok szempontból behozta az USA óriásinak tűnő előnyeit, sok szem-pontból pedig túl is szárnyalták a világ-gazdaság vezető nagyhatalmának teljesít-ményeit. Talán éppen azért, mert az egyé-ni és csoportérdekek jobb összhangját voltak képesek — éppen történelmi ha-gyományaik alapján — megteremteni úgy, hogy az ékekeknek ezt a rendszerét kielégítőbben beágyazták a társadalom egészének érdekviszonyaiba.

Az utóbbi évtizedek gazdasági fejlődé-sét elemezve alighanem megállapítható, hogy valóban intenzív fejlődés azokat az országokat jellemezte, ahol ezeket az ér-dekviszonyokat kielégítően tudták meg-szervezni, kialakítani. Ahol ez nem sike-rült, ott a fejlődés sem lehetett kielégítő, éppen a legfontosabb, a minőség szem-pontjából. S mindez nemcsak abban az esetben igaz, amikor az egyén, a csoport érdekei is sokban különböznek, s végkép nem, vagy nem eléggé integrálódnak a társadalom érdekrendszerébe. Igaz abban az esetben is, amikor a társadalom érde-kei abszolúttá válnak úgy, hogy az egyéni és a csoportérdekek figyelmen kívül ha-gyásával kívánnak érvényre jutni. Erre is számos példát lehetne sorolni, akár sa-ját tapasztalataink köréből. Mert, ha pél-dául hiányzik, vagy nem kielégítő az egyéni érdekeltség, akkor a társadalmi ér-dekek érvényesítése roppant drága lehet s hatalmas befektetések sem hozhatják meg a kellő eredményt. (Hiszen óriási erő-feszítéssel növelhetjük a közösség vagy-onából a mezőgazdasági gépek számát, ha az egyén és a csoport nem érdekelt igaz-an a hozamok növelésében, a gondos ke-zelésben, az eredmény szükségszerűen messze elmarad majd a várttól.)

Több mint egy évtizede lényegében az a felismerés alakítja gazdaság-politikánkat. Az, hogy az egyén és a csoport valódi érdekeltségei nélkül el-képzhetetlen rugalmas, a változó feltéte-lekhez alkalmazkodni tudó gazdaság. Az, hogy amennyiben sikerül kielégítő rendet teremteni az érdekviszonyokban, az egyé-ni és csoportérdekeket megfelelően integrál-va az össztársadalmi érdekek rendszerébe, akkor tudjuk igazán megalapozni a kor-szerűbbé váló gazdaság hatékony műkö-dését.

A világgazdaság korántsem jutott túl a válság időszakán. Mindegyre új és új — sokszor kellemetlen — kihívásokkal kell számolnunk. Abban viszont, hogy e kihí-vásokkal nyugodtabban nézhetünk szembe, mint korábban, alighanem alapvető sze-repe van társadalmi érdekviszonyaink ki-eleégítő megszervezésének. Annak, hogy az egyéni és csoportérdekek rendszerét mind eredményesebben legyen képesek integ-rálni össztársadalmi érdekeinkbe.

Szávay István

Túl a kétmillió méteren

Kutak és kutatók

A világ anyagból, energiából és információból te-vődik össze. Az anyag megmarad, a modern korra az információk soha nem ta-pasztalt bősége jellemző. A világ energiára éhes, és — ez a dolgok természetéből következik — egyre éhe-sőbb lesz. Ismeretes, hogy a természet készletei nem újulnak meg, s az is: az energiahordozók kitermelése egyre több és több pénzbe kerül. Ebbe a szállítási költségek és a geológiai költsé-gek egyaránt belejátszanak. A gondok ellenére a KGST országai az elmúlt tíz év-ben jelentős mértékben nö-velték energiatermelésüket. A munkát közös célprogram is segíti.

A Kőolajkutató Vállalat szege-di üzeme jelentős fel-adatokat vállal szénhidrogén-kincsünk feltárásában.

Túl vagyunk a kétmil-liomodik méteren — mondja *Balaicz Tibor*, megbízott üzemvezető. Vállalatunk fennállása óta ennyi fűrő-berendezéseink összteljesít-ménye.

A kutakat a Nagyalföldi Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalat üzemelteti. Ez a vállalat adja Magyarország kőolajtermelésének zömét. A legutóbbi évben például 1 millió 459 ezer tonnát ter-meltek a fekete aranyból, s felszínre hoztak 3 ezer 205 millió köbméter földgázt is.

Fennállásunk óta kö-rülbelül ezer kutat fúrunk — folytatja az üzemvezető, de a telefon csörgése meg-zavarja.

Ne haragudjék — ma-gyarázza —, egy férfi ér-deklődött: szeretne hozzánk jönni dolgozni. Hallotta, hogy egy csapatunk Görög-országban dolgozik most, arról érdeklődött, hogy csat-lakozhatna-e hozzájuk.

— És?

— Kezddőket nem szok-tunk külföldre delegálni... Bonyolult szakma a mienk. És különösen az a mi terü-letünkön. Ebben a félévben például a legnagyobb szak-mai főkészültséget követelő ferdefúrások voltak túlsúly-ban. Ezekre akkor van szük-ség, amikor az olaj lakott települések alatt helyezke-dik el. Az algyői mezőben átadtunk egy olyan olajku-tat, amelyiknek fűrészpontja

600 méterre van a lelőhely-től. Azt hiszem, ez jól jel-lemezti azt, hogy milyen ma-gas technikai színvonalon dolgozunk.

— Nemrégiben vonták meg az első félév mérlegét.

— Összességében azt mondhatom: jól állunk. Fű-rőberendezéseinknek össze-nen 87 ezer métert kell tel-jesíteniük az esztendőben. Tevékenységünk fő területe Bordány, Üllés és Forráskút környéke. Ezek főként gáz-lelőhelyek. Olajat is talá-lunk persze, de ennek nem túlságosan nagy a jelentő-sége, mert a készletek kiseb-bek ezekben a mezőkben, mint Algyőn.

— Nemrégiben kapott szárnyra a hír, hogy néhány dolgozójuk elégedetlenke-dik...

— Szegeden lakó munká-sokról van szó, akik nehe-zen vállalják, hogy lakóhe-lyüktől távolabbi területe-ken dolgozzanak. Tudni kell persze, hogy a kutatások súlypontja az ország keleti területeire tevődik át, ott nagyobb sikerrel keresked-hetünk, mint a Szeged kör-nyéki mezőkön. Ezeket ugyanis az elmúlt másfél évtizedben alaposan átku-tattuk. Itt is vannak lehetőségek még, de igazán je-lentős készletek feltárásában már nem reménykedünk.

— A kutató kutat...

— Érttem mire gondol. 1981 első felében vizsgálataink során megfűrt kútja-ink közül hármat is med-dőnek találtunk. Ezek csak víznyeresre alkalmasak. Örömmünkre szolgál, hogy si-került megegyezni a forrás-kúti Haladás Termelőszövet-kezettel, az egyiket átvették. Ahogy tudom, gazdaságosan hasznosítják a forró vizet.

— És a másik kettő?

— Mi csak akkor alakítunk ki vízkutakat, ha a költségeinket a felhasználó megtéríti. Erre pedig igen kevesen vállalkoznak.

— Drága dolog ez?

— Egyáltalán nem. Az energia értéke pedig mesz-sze meghaladja a ráfordítás költségeit.

— A vállalat jelentős üzle-tet kötött...

— Dolgozunk Irakban, Görögországban, egyik mun-kacsapatunk pedig most két-szül Franciaországba. Az

utóbbi két helyen gőzkuta-kat fúrunk. Ezeket fűtésre használják.

— Lehetne-e hasonló mó-don futni például Szeged valamelyik városrészének házait?

— Igen, úgy tervezzük, hogy az Északi városrész termálenergiával való ellátásához mi csináljuk meg a kutakat. Az általunk fel-ajánlott megoldás minden másnál olcsóbb, hiszen a hő-cserélő berendezés úgy lesz telepíthető, hogy három fer-defúrásal készült kút is táplálni tudja.

— Nemcsak kutatnak, ha-nem karbantartják az összes gázt, illetve olajat termelő kutat...

— Nem kis feladatot je-lent ez nekünk, de kitűnően képzett szakembereink mindig is megoldta a fel-adatokat. Anyagtakarékos-ságban az élenjárók közé számítunk. Jelentős eredmé-nyeket hoznak az újítások is. Az utóbbiakkal évről évre nagy mennyiségű egyéb-ként csak importból besze-rezhető alkatrészt takarítunk meg.

P. F.

Stop — de csak egy percere, amíg a fáradtan érkező turista bejelentkezik, aztán letelepedhet az árnyékban, megkeresheti a legjobb sátorhelyet és végre kipihenheti magát. A szege-di kempingben ezekben a napokban már majdnem telt ház van, jönnek-mennek az átutazók is, az új medencében pedig reggeltől estig fürödhet-nek felnőttek és gyerekek

Szigetköznél tetőzött az árhullám

Szigetköznél szombat dél-előtt tetőzött a Duna idei eddigi legnagyobb árhullá-ma. A dunaremetei vízmér-ce legmagasabb vízállása 656 centiméter volt. Tovább-ra is harmadfokú a készült-ség a szigetközi gátakon. Az árvédekezésben az Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgató-ság területén 500-an vesz-nek részt.

Győrnél tovább tart az áradás, a tetőzést vasár-napra várják. A város ha-tárában folytatódik a püs-pökerdei nyári gát erősíté-se. A folyóparti csónakházak egyes részeit elborította a víz. Az itt levő felszerelése-ket időben biztonságba he-lyezték.